

ikke se nogen optænkelig Grund til en saadan Fordeling paa alle, jeg kan ikke se nogen Grund til, at den ene skal betale for den anden og den anden for den ene. Det fører ogsaa til de største Urimegheder, Ubilligheder og Uretfærdigheder, og tilmed er det i allerhøjeste Grad udemokratisk, thi den store Del af Befolkningen, den store ubemidlede og arbejdende Del af Befolkningen, sidde ved deres Hjemsteder, ere bundne til Hjemmet ved deres Arbejde og deres Tjenesteforhold og kunne ikke faa nogen Del i denne store Statspræmie, som med flot Haand strøs ud til alle andre Statsborgere, og de have altsaa kun liden Nytte deraf. Det er muligt, at det, naar det kunde regnes ud, vilde vise sig, at de faa Billetter, som de benytte om Aaret, koste 3—4—5 Gange saa meget, som de betale. Derfor mener jeg, at det er en i allerhøjeste Grad udemokratisk Forholdsregel, at have disse lave Takster. Nej, det rette Princip er vistnok dette: Enhver skal betale fuldt ud eller tilnærmelsesvis fuldt ud for den ham ydede Præstation, og dette kan først opnaas, naar der haves Balance paa Regnskabet, fuld Dækning og fuld Forrentning. — Man har indvendt, at det er noget ganske underordnet, om Banerne forrente sig eller ikke, det gør ingen Ting, det vigtigste af alt er, at Banerne opfylde deres kulturelle Formaal, som er at ophjælpe Erhvervslevet, lette Omsætningen og skabe en Forbindelse mellem de enkelte Landsdele. Det skal nu villig indrømmes, at dette er en overordentlig vigtig Side af Sagen, en overordentlig vigtig Opgave for Statsbanerne, men der er det heldige derved, at denne Opgave aldeles ikke kommer i Kollision med det direkte økonomiske. Thi hvad hører der til, for at Banerne kunne opfylde denne kulturelle Mission? Ja, dertil hører dette, at Banenettet er godt lagt, at Banerne ere godt byggede, vel holdte og godt drevne, at der haves det nødvendige Materiel, at der løber tilstrækkeligt mange Tog, at Kørehastigheden er passende, og at Køreplanen er vel udarbejdet. Naar alt dette er i Orden, ville Banerne være i Stand til at udføre et stort kulturelt Arbejde, men om Taksterne ere 2,25, 2,50, 2,60 eller 2,75 er komplet ligegyldigt, naar Hensyn tages til den kulturelle Mission; de to Ting kunne udmærket godt gaa ved Siden af hinanden.

Saa møder der endelig et Spørgsmaal: Har den danske Stat Raad til en saadan utrolig Flothed: at lade alle Indbyggere rejse til Dels gratis paa Banerne? Ja,

ikke blot Landets egne Beboere, men alle Tyske, Svenske og Englændere skulle have Statsunderstøttelse til deres Rejse. Det synes dog at være aldeles urimeligt i en Tid som vor, hvor Statskassen anstrænges, som det synes, ud over alle Grænser, da der — maaske ikke nu, men i ethvert Tilfælde i en meget nær Fremtid — vil blive øst ud af Statskassen ud over al Evne, hvis man ikke vil tage lidt Reb i Sejlene, i alt Fald paa de Steder, hvor man kan gøre det. Kort sagt, man maa lade Folk selv og ikke Statskassen betale deres Rejser. Vi maa erindre, at der endogsaa paa selve Statsbanebudgettet forestaar saadanne Foranstaltninger, at de ville bringe Udgifterne ganske overordentlig højt op. Jeg vil saaledes nævne Bane-gaarde i Kjøbenhavn, Kørsør, Esbjerg og Aarhus, Lægning af Dobbeltspor og saa disse velsignede Baner i Jyllands magre og magreste Egne. Det er altsammen nyttigt, og noget af det er endogsaa aldeles nødvendigt, men man maa indrømme, at ingen af disse Foranstaltninger vil være til andet end Byrde for Budgettet. Der er saa at sige ingen Indtægt at vente, men Anlægskapitalen, der gives ud dertil, vil i Løbet af faa Aar være over 50 Millioner Kr. Vi ville altsaa faa en Rentebyrde paa over 2 Millioner Kr., saaledes at hele Statens Udgift ved Driften af Banerne eller det samlede Rentetab vil være 6 Millioner Kr. Dette er efter min bedste Overbevisning for meget, og der er derfor al Anledning til at raabe Vagt i Gevær; nu maa man ikke gaa længere, nu maa der gøres noget for at skaffe Indtægter, der kunne møde alle disse voksende Udgifter; og jeg synes da, at det mest naturlige, mest forhaandenliggende er dette: at forhøje Taksterne. Saa vidt jeg kan se, er der intet andet for. Det er jo ikke andet end en Hævdelse af Princippet: enhver betaler for den Præstation, der ydes ham, et fuldstændig retfærdig Princip.

Nu har man ganske vist indvendt, at det ikke er Taksternes Lavhed, der har bevirket, at det saakaldte Overskud er blevet saa ringe. Det er Prisernes Stigning paa alt, hvad der hører til Jernbandedrift, Kul, Jern, Sten, Olie o. s. v. Jeg skal indrømme, at det for en stor Del ligger i disse Momenter, at Overskudet reduceres saa sørgeligt, men ingen vil dog vistnok mene, at de lavere Takster ikke ogsaa skulle have deres Skyld deri. Vi nærme os altsaa stærkt Nulpunktet, og det var sørgeligt, om vi skulle gaa ud over det og endogsaa langt op paa den anden Side.